
PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 22 strony (zadania 1–25). Ewentualne braki zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz czytelnie w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora.
5. Błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
50 punktów.

 OPERON

Część I (20 pkt)

Zadania testowe

W zadaniach 1–4 podkreśl jedną właściwą odpowiedź.

Zadanie 1. (1 pkt)

W Parlamencie Europejskim Polskę reprezentuje obecnie:

- a) 34 deputowanych.
- b) 44 deputowanych.
- c) 45 deputowanych.
- d) 50 deputowanych.

Zadanie 2. (1 pkt)

Ze względu na liczbę członków wyróżniamy partie:

- a) kadrowe i masowe.
- b) komitetowe i rozwinięte.
- c) scentralizowane i zdecentralizowane.
- d) liberalne, konserwatywne, ludowe, socjaldemokratyczne i chadeckie.

Zadanie 3. (1 pkt)

Pogląd, według którego wszystko to, co dotyczy własnej grupy, służy do ustalania relacji ze światem zewnętrznym i do oceniania zewnętrznych zbiorowości, to:

- a) etnocentryzm.
- b) ksenofobia.
- c) ksenofilia.
- d) centryzm.

Zadanie 4. (1 pkt)

Podział prawa dokonany ze względu na jego treść to:

- a) prawo publiczne i prywatne.
- b) naturalne i stanowione.
- c) materialne i formalne.
- d) anglosaskie i kontynentalne.

Zadanie 5. (1pkt)

Do podanych opisów subkultur dobierz ich nazwy, wpisując właściwą liczbę obok litery, np. e) – 6.

- a) Ruch ten narodził się w Wielkiej Brytanii w połowie lat siedemdziesiątych. Charakteryzuje się negatywnym stosunkiem do rzeczywistości społecznej. Jedno z haseł tego ruchu brzmi: „Nie ma przyszłości”.
- b) Jest to bardzo agresywna subkultura. Powstała w latach sześćdziesiątych w Wielkiej Brytanii w środowisku robotników w imię obrony porządku społecznego. Jej przedstawiciele związani są z partiami skrajnie prawicowymi.
- c) Subkultura ta ma charakter religijny. Narodziła się na Jamajce jako protest przeciwko rasizmowi i dyskryminacji ludności murzyńskiej. Przynależność do ruchu manifestuje się w kolorach: żółtym, czerwonym i zielonym.
- d) Jest to ruch religijny stanowiący wspólnotę o charakterze kulturowym. Propaguje poszanowanie dla każdej żyjącej istoty i kult przyrody. Przeciwstawia się wszelkim formom przemocy. Zewnętrzną oznaką przynależności w przypadku mężczyzn są ogolone głowy.

- 1) rastafarianie
- 2) skinheadzi
- 3) punki
- 4) sataniści
- 5) krysznowcy

Odp.: a) – b) – c) – d) –

Zadanie 6. (1 pkt)

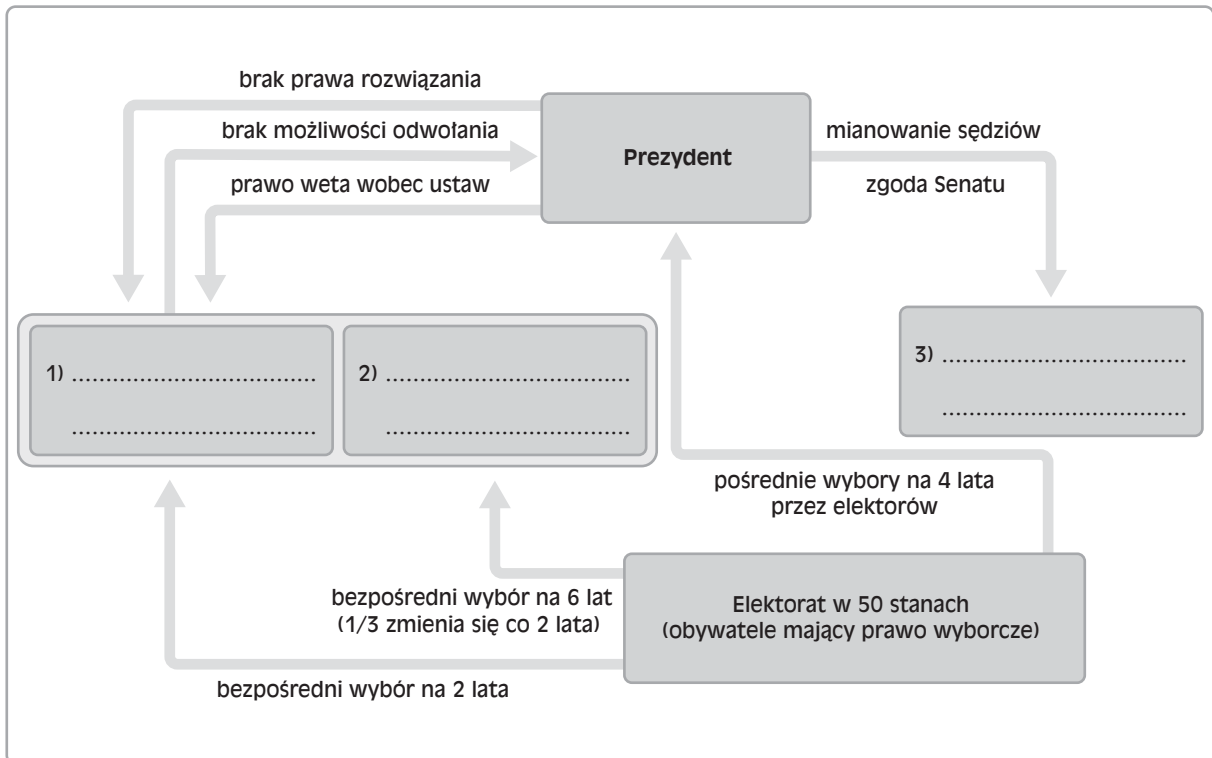
Zaznacz, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca w tabeli słowa „Prawda” (zdanie prawdziwe) lub „Fałsz” (zdanie fałszywe).

Postępowanie administracyjne

	Prawda/Fałsz
A. Od decyzji wojewody można się odwołać do Samorządowego Kolegium Odwoławczego.	
B. Na decyzję można złożyć skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego.	
C. Ostatnią instancją apelacyjną w Polsce jest Naczelny Sąd Administracyjny.	

Zadanie 7. (1 pkt)

Uzupełnij schemat, wpisując w puste miejsca nazwy organów władzy Stanów Zjednoczonych.

Zadanie 8. (2 pkt)

Zapoznaj się ze zdjęciem i wykonaj polecenia.

A. Podaj pełną nazwę państwa polskiego, kiedy obowiązywało powyższe godło.

.....

B. Podaj nazwę istniejącego wtedy ustroju polityczno-gospodarczego.

.....

Zadanie 9. (1 pkt)

Wyjaśnij różnicę pomiędzy pojęciami „emigracja” i „imigracja”.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 10. (1 pkt)

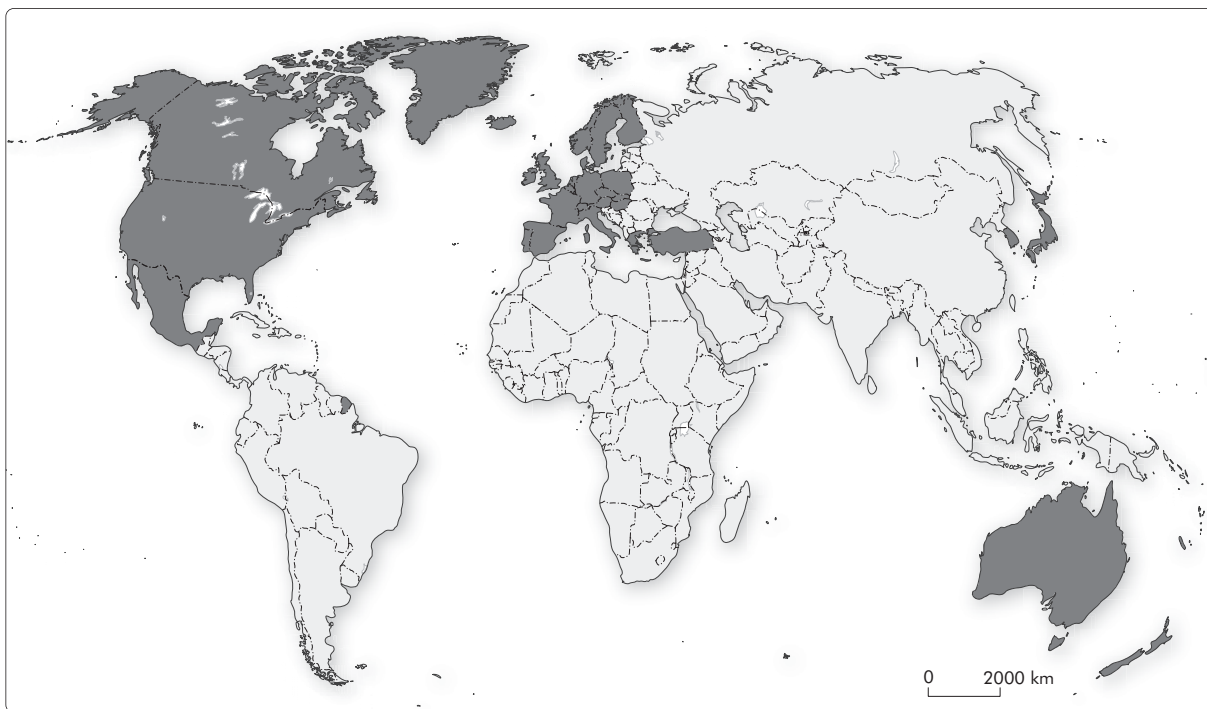
Przyporządkuj nazwy organizacji międzynarodowych do map konturowych, wpisując właściwą liczbę obok litery, np. E – 6.

- 1) Rada Europy
- 2) Unia Europejska
- 3) Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
- 4) Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego
- 5) Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

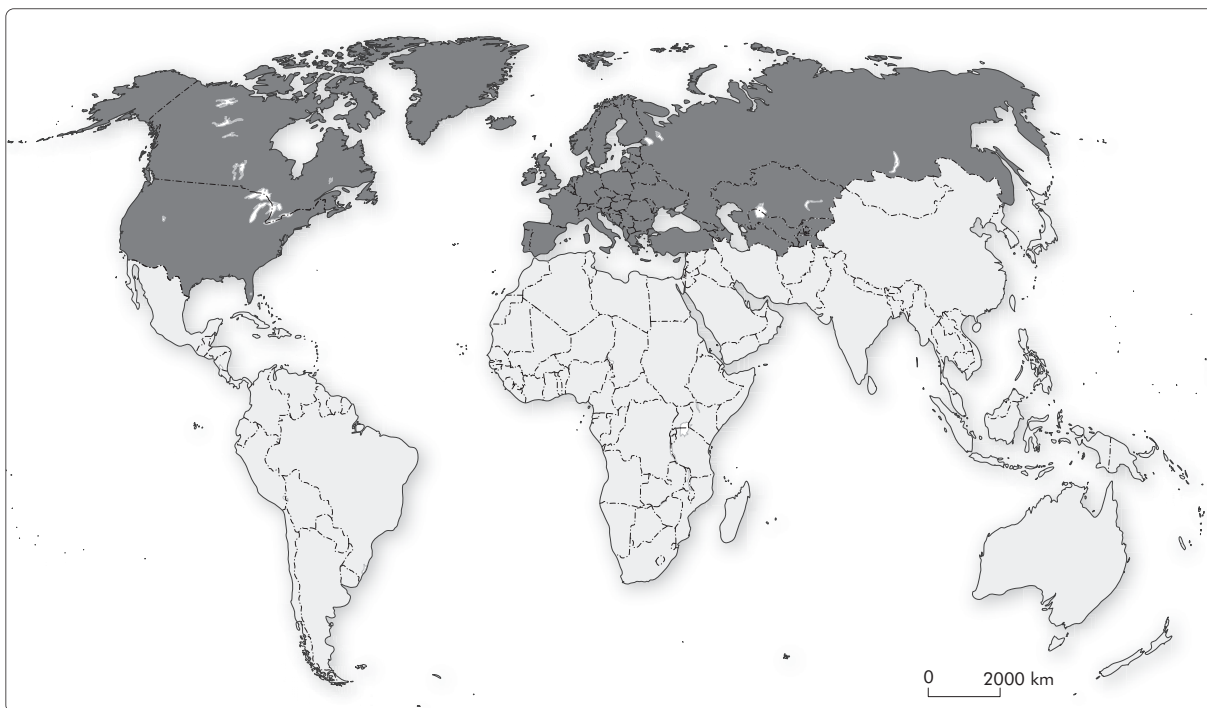
A

B

C

D

A....., B....., C....., D.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Nazwij patologię władzy zaprezentowaną na rysunku i wyjaśnij, na czym ona polega.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

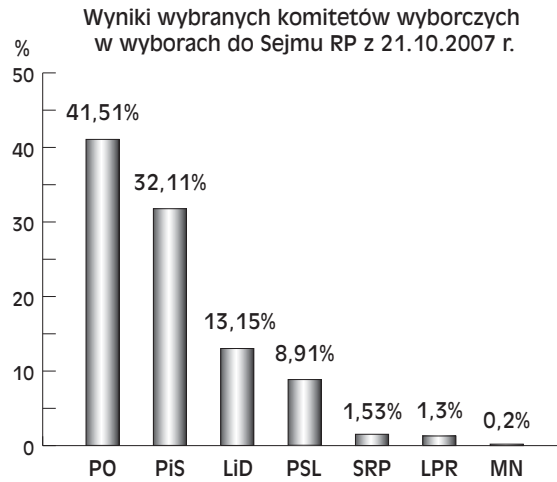
.....

.....

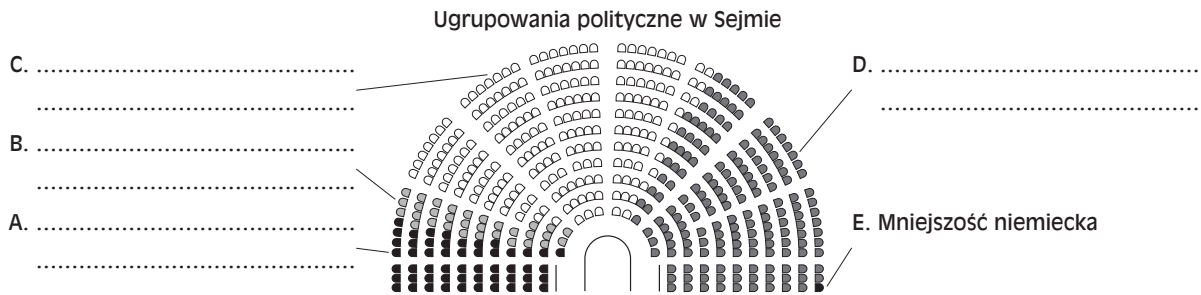

Zadanie 12. (4 pkt)

Zapoznaj się z wynikami wyborów do Sejmu z 21 października 2007 r. i wykonaj polecenia.

Schemat 1

Schemat 2

A. Uzupełnij schematy i wpisz we właściwe miejsca pełne nazwy ugrupowań politycznych, które znalazły się w Sejmie i w Senacie po wyborach w 2007 r.

B. Wyjaśnij, jakie trzy zapisy ordynacji wyborczej spowodowały znalezienie się przedstawicieli wskazanych poniżej ugrupowań w Sejmie VI kadencji.

- PO, PiS, PSL -
-
-
-
- LiD -
-
-
-

– Mniejszość niemiecka –

.....
.....
.....

C. Wyjaśnij, z czego wynikają różnice w reprezentatywności politycznej obu izb parlamentu.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 13. (2 pkt)

Zapoznaj się z fragmentem Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z 25 lutego 1964 r. i wyjaśnij, z jakich względów ustawodawca zakazał zawierania małżeństw w opisanych sytuacjach.

A.

Art. 10. § 1. Nie może zawrzeć małżeństwa osoba nie mająca ukończonych lat osiemnastu. Jednakże z ważnych powodów sąd opiekuńczy może zezwolić na zawarcie małżeństwa kobiecie, która ukończyła lat szesnaście, a z okoliczności wynika, że zawarcie małżeństwa będzie zgodne z dobrem założonej rodziny.[...]

Art. 11. § 1. Nie może zawrzeć małżeństwa osoba ubezwłasnowolniona całkowicie. [...]

Art. 12. § 1. Nie może zawrzeć małżeństwa osoba dotknięta chorobą psychiczną albo niedorozwojem umysłowym. Jeżeli jednak stan zdrowia lub umysłu takiej osoby nie zagraża małżeństwu ani zdrowiu przyszłego potomstwa i jeżeli osoba ta nie została ubezwłasnowolniona całkowicie, sąd może jej zezwolić na zawarcie małżeństwa. [...]

.....
.....
.....

B.

Art. 14. § 1. Nie mogą zawrzeć ze sobą małżeństwa krewni w linii prostej, rodzeństwo ani powinowaci w linii prostej. [...]

.....
.....
.....

Zadanie 14. (1 pkt)

Wymień dwa spośród praw człowieka, których nikogo nie wolno pozbawić.

.....
.....
.....

Część II (10 pkt)

Analiza źródeł

Zadanie 15. (1 pkt)

Nazwij jednostkę organizacyjną w gminie powołaną do świadczenia pomocy w przedstawionej sytuacji.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (2 pkt)

Zapoznaj się z fragmentem ustawy „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” z dnia 29 lipca 2005 r. i wykonaj polecenie.

Art. 6. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej [...] lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi [...], chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- 1) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 3) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;*
- 4) prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.*

3. Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;*
- 2) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej.*

4. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;*
- 2) opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.*

5. Środki na realizację i obsługę zadań, o których mowa w ust. 4, zapewni budżet państwa.

6. Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:

- 1) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 2) opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;*
- 3) organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemoc w rodzinie.*

Art. 7. Do zadań wojewody należy w szczególności:

- 1) opracowywanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla osób realizujących te zadania;*
- 2) monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie.*

Art. 8. Do zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego należy w szczególności:

- 1) zlecenie i finansowanie badań, ekspertyz i analiz dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) organizowanie akcji promujących podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie;
- 3) monitorowanie realizacji Krajowego Programu Zapobiegania i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, o którym mowa w art. 10. [...]

Art. 10. W celu tworzenia warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie Rada Ministrów przyjmie Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, określając szczegółowe działania w zakresie:

- 1) zapewnienia ochrony i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą;
- 2) oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych na osoby stosujące przemoc;
- 3) podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Dziennik Ustaw z 2005 r. Nr 180, poz. 1493

Uzupełnij tabelę i wskaż trzy grupy docelowe objęte Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Podaj wszystkie formy działania dla nich przewidziane.

Grupy docelowe	Formy działania
a.	1.
	2.
	3.
	4.
b.	1.
c.	1.

Zadanie 17. (2 pkt)

Na podstawie wykresu, tabeli oraz tekstu źródłowego odpowiedz na pytania.

Źródło A

Art. 207

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Źródło B

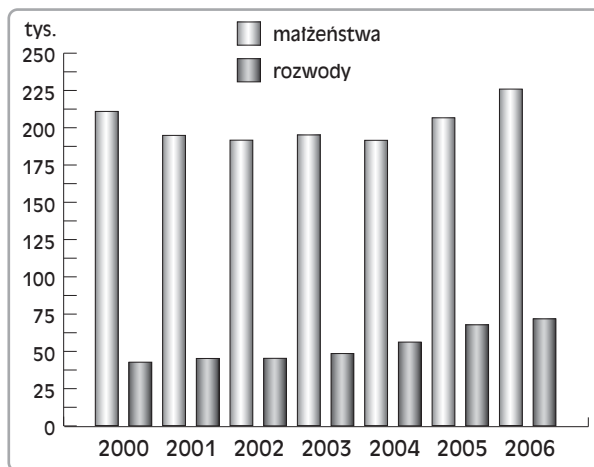
Tabela. Przestępstwa stwierdzone z artykułu 207 kk

Rok	art. 207 § 1	art. 207 § 2 i 3
2006	24.238	305
2005	22.450	202
2004	22.399	211
2003	23.166	222
2002	23.737	184
2001	23.987	213
2000	23.147	161
1999	22.553	157

Źródło: www.policja.pl

Źródło C

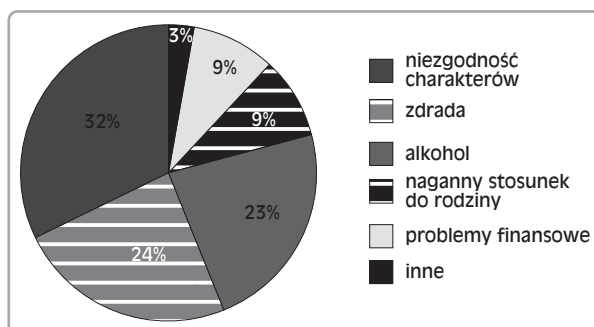
Wykres 1. Małżeństwa i rozwody w Polsce w latach 2000 – 2006

Źródło: GUS, Departament Statystyki Społecznej – z materiału na konferencję prasową w dniu 29.01.2007 r.

Źródło D

Wykres 2. Przyczyny rozwodów w Polsce

Źródło: GUS, Departament Statystyki Społecznej – z materiału na konferencję prasową w dniu 29.01.2007 r.

A. Podaj dwie niepokojące tendencje wynikające z powyższych informacji.

.....

.....

.....

.....

B. Wskaż, która z przyczyn rozwodów odnosi się do przestępstw z artykułu 207.

.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Na podstawie tekstu 1 i 2 wymień po cztery rozwiązania z programu wyborczego Platformy Obywatelskiej z 2007 r., które zachęcają do realizacji tradycyjnego lub nowoczesnego modelu rodziny.

Tekst 1.

*Skoro polskie problemy są udziałem także innych społeczeństw europejskich, to dlaczego my radzimy sobie z nimi o wiele gorzej? Z badań wynika, że dlatego, iż nie jesteśmy ani społeczeństwem tradycyjnym, ani nowoczesnym. W pierwszym modelu, który socjologowie nazywają **single breadwinner model** (ang. jedyny żywiciel rodziny), mężczyzna jest odpowiedzialny za dostarczenie dochodów na utrzymanie rodziny, a kobieta zajmuje się domem i dziećmi.*

*Ten model w XX w. stopniowo był wypierany przez drugi – **dual earner** (ang. dwie osoby zarabiające). Najwolniej następowało to w południowej Europie. Północna – czyli kraje skandynawskie, ale także Francja – uznała, że nie da się lekceważyć aspiracji zawodowych kobiet, zresztą dobrze, że je mają, bo rynek pracy ich potrzebuje. Kobiety, podobnie jak mężczyźni, chcą się kształcić i robić karierę, dążą do samorealizacji. Kariera zawodowa jest jej częścią, inne cele to udany związek (niekoniecznie małżeństwo), ale także dzieci. Badania, także w Polsce, pokazują, że wiele rodzin chciałoby mieć liczniejsze potomstwo, niż ma. Praca i rodzina to są cele jednakowo ważne, a ludzie chcieliby je osiągać bez poświęcania jednego dla drugiego. Skandynawia zrozumiała, że państwo jest od tego, by im w tym pomóc.*

J. Solska, *Po co nam te dzieci*, „Polityka”, Nr 36 (2619), Warszawa 2007, s. 30.

Tekst 2.

Polityka społeczna: rodzina, praca, solidarne społeczeństwo

Filar I. Satysfakcja polskiej rodziny

Polityka rodzinna musi być skupiona na:

- Zwiększeniu satysfakcji z rodzicielstwa i macierzyństwa. Służyć temu będzie:
 - stopniowe wydłużanie urlopu macierzyńskiego do 22 tygodni oraz zapewnienie dobrej opieki lekarskiej związanej z macierzyństwem;
 - upowszechnienie korzystania z urlopu wychowawczego przez oboje rodziców w różnych jego fazach oraz zwiększenie liczby rodzin z niego korzystających z 50 proc. do 70 proc. uprawnionych;
 - wprowadzenie zasad umożliwiających kontynuację ubezpieczenia emerytalnego przez osoby będące na urlopie macierzyńskim i wychowawczym;
- Zmniejszeniu poczucia utraty pozycji na rynku pracy ze względu na macierzyństwo i pełnienie funkcji wychowawczych.

Stanie się to możliwe dzięki:

- upowszechnieniu zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, by można było kontynuować rozwój zawodowy, nie tracąc uprawnień ochronnych z tytułu urlopu wychowawczego;
- upowszechnieniu zatrudnienia podczas sprawowania opieki nad dzieckiem w pełnym (o ile to możliwe) wymiarze lub w zmniejszonym, poprzez wykorzystanie formy pracy w domu;

- upowszechnieniu w prawie i praktyce działania firm instytucji „kontraktu opiekuńczego” jako porozumienia między pracodawcą a pracownikiem w celu zwiększenia elastyczności organizacji pracy, czasu pracy, aby w różnych fazach opieki nad dzieckiem strony mogły uzgodnić działania na rzecz godzenia interesów;
- specjalnym programom powrotu kobiet na rynek pracy po okresie opieki nad dziećmi;
- zwiększeniu wsparcia dla rodzin w sprawowaniu opieki nad dziećmi i dbałości o rozwój dzieci i młodzieży. W tym celu należy:
- wprowadzić ulgi podatkowe o charakterze prorodzinnym, dostępne dla każdej rodziny i równe na każde dziecko;
- stworzyć przejrzysty system świadczeń rodzinnych tam, gdzie jest to niezbędne do wyrównania szans dzieci i młodzieży (niepełnosprawność, ubóstwo, dysfunkcjonalność). Musi on promować działania na rzecz usamodzielnienia się rodzin, czyli dostępność pracy i zatrudnienia;
- upowszechnić usługi opiekuńcze dla małych dzieci (żłobki) i w okresie przed rozpoczęciem edukacji (przedszkola). Istotną rolę w stworzeniu ich sieci muszą odegrać samorządy. One również powinny dbać o jakość tych usług i dostępność finansową (...).

„Polska zasługuje na cud gospodarczy”, program wyborczy Platformy Obywatelskiej,
Warszawa 2007

a) model tradycyjny:

-
-
-
-
-
-
-

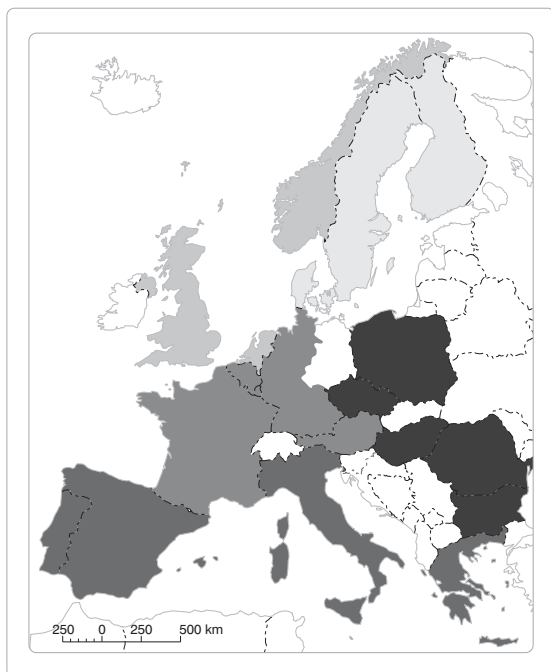
b) model nowoczesny:

-
-
-
-
-
-
-

Zadanie 19. (1 pkt)

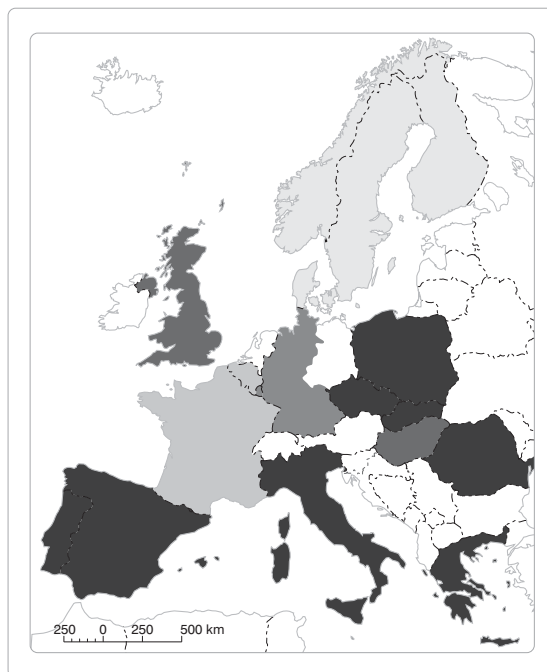
Na podstawie obydwu map wypisz po trzy kraje, które najwyraźniej reprezentują model tradycyjny i model liberalny współczesnej rodziny.

Mapa 1. Konflikt kulturowy (podejście do ról społecznych kobiet i mężczyzn)

tradycyjne liberalne

Mapa 2. Konflikt strukturalny (niedostosowanie rozwiązań instytucjonalnych do pracy zawodowej kobiet)

wsparcie tradycyjnego podziału obowiązków wsparcie partnerskiego podziału obowiązków

Źródło: www.unic.un.org.pl

a) model tradycyjny:

b) model liberalny:

Zadanie 20. (1 pkt)

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i odpowiedz na zamieszczone poniżej pytanie.

Zbigniew Pendel: *Do tej pory dzieliliśmy Polskę na część A, czyli bogatszy zachód, i część B – biedniejszą ścianę wschodnią. Czy teraz, z edukacyjnej perspektywy, Polska nie jawi się podzielną dokładnie na odwrót?*

Dr Tomasz Żukowski: *Na pierwszy rzut oka tak. Ale na drugi – już nie do końca. W wielkich, bogatych miastach z inteligentnymi tradycjami (np. w Warszawie, Krakowie, Gdańsku) egzaminy wypadły chyba najlepiej. Tu zależność: bogaty region – lepiej wyedukowani uczniowie potwierdza się. Ale poza wielkimi aglomeracjami (i to nie wszystkimi) to rzeczywiście wygląda inaczej. Zachodnia Polska jest zamożniejsza od wschodniej, ludzie są lepiej wykształceni (więcej tu osób po szkołach średnich i zawodowych, mniej po samych podstawówkach), ale dzieci wiedzą statystycznie więcej na wschodzie. Kieleckie czy Podkarpackie wypadają lepiej od bogatszej Wielkopolski.*

– Jak można wytłumaczyć taki rozkład osiągnięć uczniów? Co ma na to wpływ?

– Nie zdążyłem tego jeszcze dokładnie policzyć, trzeba te dane wrzucić do komputera. Po porównaniu wyników egzaminacyjnych w powiatach z innymi mapami, choćby z tymi z Atlasu Polski, widać już jednak wiele bardzo ciekawych zależności. Lepiej poszło uczniom z regionów z niskim bezrobociem, z przewagą rodzinnych gospodarstw rolnych, ze społeczności bardziej zasiedziały (a więc takich, w których dominują osoby mieszkające w danej miejscowości od urodzenia), z mniejszą liczbą rozwodów. Dzieci częściej spędzają tu czas w domu, częściej mają rodzeństwo (współczynniki dzietności kobiet są tu wyższe), częściej też mogą kontaktować się z dziadkami (relatywnie stara struktura demograficzna powoduje, że „ilość dziadków na statystycznego ucznia” jest tu wysoka).

– Czyli ma je kto dopilnować przy odrabianiu lekcji?

– I ma kto wychować, przekazać pewne wzory zachowań. Co ważne, nie ma tu aż tak głębokich zróżnicowań i napięć społecznych, jak na młodszymi historycznie, głęboko dotkniętymi kosztami transformacji – choć dość bogatych – ziemiach z zachodniej części kraju.

To wszystko buduje pewien system wartości i sposób działania małych, choć wcale nie zamożnych społeczności. I – jak sądzę – właśnie dlatego wyniki edukacyjne są tu lepsze. Rzecz jasna tę hipotezę trzeba będzie jeszcze dokładnie sprawdzić. Komputer już mam włączony...

– Z raportu Centralnej Komisji Egzaminacyjnej wynika, że sprawdzian wypadł lepiej tam, gdzie samorządy przeznaczają więcej pieniędzy ze swych budżetów na edukację.

– To kolejna dobra wiadomość. Okazuje się, że sporo zależy nie tylko od rodzin, małych wspólnot, ale także – może pod presją środowiska – od lokalnych elit. Jest teraz ważny powód, żeby przejrzeć programy konkurujących kandydatów do samorządu i już niedługo pójść głosować.

– To znaczy, że liczy się tradycja i skuteczny samorząd?

– Liczy się – by użyć pojęcia robiącego wielką karierę we współczesnej socjologii – kapitał społeczny, a więc pewne wartości, zasady, które umożliwiają współpracę ludzi, budują zaufanie. O jego znaczeniu pisze choćby Francis Fukuyama w niedawno wydanym „Wielkim wstrząsie”. Okazuje się, że także i w Polsce kapitał społeczny, zwłaszcza ten rodzinny (przekazywany z pokolenia na pokolenie) i związane z działalnością lokalnego samorządu, jest potęgą. Potrafi więcej niż materialne bogactwo.

Z. Pendel, Tropem tajemnic map – mówi socjolog Tomasz Żukowski z Uniwersytetu Warszawskiego, „Gazeta Wyborcza”, Warszawa, z dnia 4.10.2002 r.

Wymień pięć czynników, które zdaniem Tomasza Żukowskiego warunkują lepsze wyniki egzaminów zewnętrznych.

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Zadanie 21. (1 pkt)

Na podstawie fragmentu artykułu wykonaj polecenia.

Ze spisu powszechnego wynika, że w związkach partnerskich żyje ok. 400 tys. Polaków. Według socjologów są to dane mocno zaniżone, bo wiele osób deklaruowało stan formalny (rozwidziona, wdowiec, samotna matka). Jest to fenomen miejski. Kohabitują najczęściej ludzie z dwóch biegunów społecznych – ci z najniższym i najwyższym wykształceniem. Tych pierwszych często po prostu nie stać na ślub albo na formalne rozwiązanie poprzedniego małżeństwa. [...]

[...]

Dziś rzeczywiście trudno spodziewać się, że noc poślubna dostarczy ludziom nowych inieoczekiwanych wrażeń. Jednak, jak twierdzi psychoterapeutka Zuzanna Celmer, konkubinaty ma wady i zalety. Z jednej strony pozwala dostrzec w trakcie wspólnego życia wzajemne wady i słabości i – jeśli nie chce się ich dłużej akceptować – podjąć decyzję o rozstaniu bez prawnych następstw. Doświadczenie takie czyni mądrzejszym przy następnej próbie, bo pozwala poznać swoje rzeczywiste potrzeby. Z drugiej strony jednak kobieta, zbliżając się do trzydziestki, zaczyna podświadomie pragnąć bezpieczeństwa i stabilizacji, a formalny związek, choć nie daje absolutnej gwarancji, jest jednak objęty ochroną prawa. [...]

[...]

W Wielkiej Brytanii żyje 11 mln osób stanu wolnego i liczba ta rośnie. Single mają nawet coś w rodzaju własnej mitologii; to seriale „Ally McBeal”, „Seks w wielkim mieście”, „Przyjaciele” czy „Dziennik Bridget Jones”. Także rynek dostrzegł w wielkomiejskich singlach grupę idealnych konsumentów, którzy mają czas i pieniądze. To oni ożywiają centra miast. Jak pisze Krystyna Slany, samotność rzadko jest wyborem ostatecznym, ale miejsce w bogatym społeczeństwie sprzyja życiu w pojedynkę, a z wiekiem coraz trudniej zrezygnować z niezależności. Taka samotność przestała już oznaczać alienację.

Według badań socjologów, żyjąca w pojedynkę kobieta jest w stanie wymienić 10 osób, do których bez ograniczeń może zwrócić się o pomoc. Powstają kręgi samotnych, które także już doczekały się własnej nazwy: miejskie plemiona.

[...]

Związki homoseksualne zalegalizowały m.in. Dania, Szwecja, Norwegia, Francja, Niemcy, Holandia. W Stanach Zjednoczonych odsetek gospodarstw domowych tworzonych przez pary homoseksualne sięga 5 proc. W Polsce temat ten nadal wywołuje burzliwy sprzeciw. Pary gejowskie mieszkające w małych miasteczkach budzą agresję i można by długo wymieniać przypadki, kiedy zostają zaszczute przez otoczenie. Ale i u nas coś się zmieniło. W dużych miastach dość powszechną reakcją staje się obojętny dystans, kwitowany stwierdzeniem: „Te pedały spod dwójki”. Przy czym kiedy sąsiedzi obserwują, że „te pedały” ciągle są razem, nie urządzają orgii, nie chodzą w różowych futerkach z gołymi pośladkami, pracują, wspólnie robią zakupy, chętnie pomogą wnieść szafę czy pożyczą soli, obojętność zmienia się w zwykłą sąsiedzką akceptację.

J. Podgórska, *Związki pozamałżeńskie*, „Polityka”, Nr 27 (2459), Warszawa 2004, s. 3–8.

a) Wymień pięć powodów, dla których ludzie w Polsce żyją w nieformalnych związkach.

—

—

—

—

—

—

—

b) Wymień dwa powody, dla których ludzie w Polsce żyją samotnie.

.....

.....

.....

.....

Część III (20 pkt)

Zadanie rozszerzonej wypowiedzi

Zadanie 22. (20 pkt)

Temat 1

Między tradycją a nowoczesnością – opisz dwa modele współczesnej rodziny, przedstawiając cztery istotne cechy każdego z nich. Udowodnij, który z modeli jest lepszy z punktu widzenia państwa jako organizacji politycznej, a który z punktu widzenia człowieka jako istoty społecznej. Przedstaw po cztery argumenty na obronę swojego stanowiska. W swojej wypowiedzi wykorzystaj dwa materiały źródłowe zamieszczone w arkuszu.

Temat 2

Wskaż i opisz cztery zagrożenia i cztery wyzwania na przyszłość, jakie stoją przed współczesną rodziną. Zaproponuj po cztery formy pomocy rodzinie ze strony państwa i społeczeństwa w odniesieniu do wskazanych zagrożeń i wyzwań. W swojej wypowiedzi wykorzystaj dwa materiały źródłowe zamieszczone w arkuszu.

Wybieram temat nr

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of horizontal dotted lines for writing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)